

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1919 kl. 3 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 20, i anledning av andra kammarens beslut över dess tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 6 rörande herrar Thores och Olssons i Kullenbergstorp motion, nr 275, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommande av en effektiv sjömanspensionering.

Uti en inom andra kammaren av herrar *Thore* och *Olsson* i Kullenbergstorp väckt motion, nr 275, som hänvisats till utskottet för förberedande behandling, hava motionärerna hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, att Kungl. Maj:t snarast måtte företaga en allsidig utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömanspensionering.

Motionen.

Ifråga om motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Rörande motionen har andra kammarens utskott inhämtat yttranden från följande myndigheter eller institutioner, nämligen: kungl. pensionsstyrelsen, kungl. socialstyrelsen, kungl. kommerskollegium, handelsflottans pensionsanstalt, Sveriges fartygsbefälsförening, ångfartygsbefälhavaresällskapet, Svenska eldareunionen, Svenska sjömansunionen, samt Stockholms, Göteborgs och Malmö sjömanshus. Samtliga dessa utlåtanden äro härvid fogade såsom bilagor.

Utlåtande.

*Andra
kammarens
utskott.*

Efter att hava tagit del av de i ärendet avgivna utlåtandena vill utskottet tillstyrka bifall till motionärernas förevarande hemställan.

Den förebragta utredningen giver oförtydligt vid handen, att hos alla grupper av personer eller institutioner, vilka kunna antagas äga på praktisk erfarenhet grundad kunskap rörande det föreliggande spörsmålet samt ett direkt intresse för hithörande frågors rationella lösning, den uppfattningen förefinnes, att frågan om sjöfolkets pensionering icke kan anses tillfredsställande eller slutgiltigt löst genom den allmänna pensionsförsäkringen.

Denna uppfattning delas jämväl av utskottet.

Pensionsstyrelsen har i sitt i ärendet avgivna utlåtande visserligen givit uttryck åt enahanda uppfattning allenast i samband med uttalande därom, att den nuvarande allmänna pensionsförsäkringen icke vore tillräcklig för en effektiv pensionering över huvud, och har nämnda styrelse i konsekvens härmed i huvudsak endast hänvisat till den utredning för revision av pensionsförsäkringslagen, varmed styrelsen uppgivit sig för närvarande vara sysselsatt. Utskottet har emellertid funnit det uppenbart, att spörsmålet om sjöfolkets pensionering med hänsyn till föreliggande speciella omständigheter (de med sjömansyrkets utövning förenade säregna förhållanden, sjömanshusinstitutionen m. m.) betingar en alldeles särskilt omsorgsfull och mångsidig undersökning av berörda omständigheter och dessas inverkan å sättet för pensioneringsfrågans slutliga och rätta lösning.

Av utlåtandena framgår ock, att bland de i ämnet initierade å avgörande punkter föreligga bestämda meningsskiljaktigheter i fråga om sättet för den effektiva sjömanspensioneringens anordnande. Med hänsyn härtill lärer det, såsom socialstyrelsen i sitt utlåtande framhållit, å en blivande utredning i ämnet få ställas i första hand kravet, att denna utredning göres fullt allsidig och opartisk, varvid även torde få tagas för givet, att en dylik utredning icke kommer att underlåta att taga nödig hänsyn till redan bestående förhållanden.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde utskottet, att andra kammaren i anledning av herrar Thores och Olssons i Kullenbergstorp motion nr 275 måtte för sin del besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t snarast måtte företaga en allsidig utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömanspensionering.

*Andra
kammarens
beslut.*

Andra kammaren beslöt för sin del bifalla, vad dess tillfälliga utskott hemställt.

Detta beslut har delgivits första kammaren, som hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Utskottet, som i huvudsakliga delar instämmer i vad andra kam- *Utskottet.*
marens tillfälliga utskott i frågan anfört, får hemställa,

att första kammaren måtte biträda andra kam-
marens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 19 maj 1919.

På utskottets vägnar:

OSKAR NYLANDER.

Närvarande: Herrar *Nylander, Alkman, Welander, Ödlund, Lindström* och *Öhngren.*

*Bilaga 1.**Till Riksdagens andra kammarens tredje tillfälliga utskott.*

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt pensionsstyrelsen att till utskottet avgiva begärt yttrande över en inom Riksdagens andra kammare av herr Thore m. fl. väckt motion, nr 275, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommande av en effektiv sjömanspensionering, får styrelsen anföra följande.

Såsom av motiveringen till motionärernas hemställan framgår, åsyftas en från den allmänna pensionsförsäkring^{en} utbruten sär-kild sjömanspensionering, lämpligen begränsad att omfatta sjöfolket i utrikes fart samt den inrikes kustfart, som med avseende på yrkesutövningen kan jämföras med utrikes farten. Tills vidare borde pensioneringen av kostnadsskäl inskränkas att omfatta sjömännen själva och således ej inbegripa t. ex. pensionärs hustru och minderåriga barn. Avsikten torde väl vara, att pensioneringen skall lämna såväl invaliditets- som ålderspension. I fråga om antalet fyllda levnadsår för rätt till ålderspension antydes, att detta bör sättas väsentligen lägre än det, som för närvarande är stadgat i lagen om allmän pensionsförsäkring. Vad administrationen beträffar hava motionärerna tänkt sig handelsflottans pensionsanstalt såsom den egentliga pensionsanstalten och såsom en central sammanslutning av lokalkassor.

För lämpligheten av utbrytningen ur den allmänna pensionsförsäkringen anföres i motionen den omständigheten, att, enligt vad förmåles, sjöfolket i stor utsträckning underlåter att erlagga de i den allmänna pensionsförsäkringen föreskrivna grundavgifterna.

Beträffande till en början frågan om sjömanspensioneringens utbrytande ur den allmänna pensionsförsäkringen får pensionsstyrelsen erinra, att 1918 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beslutat sådan ändring av 5 § sista stycket i lagen om allmän pensionsförsäkring, att den Kungl. Maj:t tillkommande rätten att från avgiftsplikt undantaga vissa ej statsanställda grupper av personer upphävdes. Såsom huvudsaklig motivering för denna ändring anfördes de stora svårigheter och därmed följande betydande kostnader, som det vållade att vid avgiftspåföringen hålla reda på, vilka personer jämlikt 5 § vore undantagna från avgiftsplikt. Fara vore ock för handen att, om undantag från avgiftsplikt alltjämt medgävos, hela folkförsäkringen komme att söndersplittas. De personer, som undantoges från avgiftsplikt, vore för övrigt detta oaktat i allmänhet delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen på grund av avgifter, som de erlagt, innan de tillträdde den anställning, som medfört undantagande. De kunde även gå förlustiga hela eller en del av den genom tjänsteinställningen tillförsäkrade

pensionen, därigenom att de av en eller annan anledning i förtid lämnade tjänsten. Det skulle därför helt visst mången gång hava medfört en ej oväsentlig fördel, om de oavbrutet fått erlägga pensionsavgifter och på detta sätt uppbringat avgiftspensionernas storlek.

Andra sammansatta lag- och statsutskottet, som hade att avgiva utlåtande över förutnämnda förslag till ändring av 5 §, anförde i sitt utlåtande (nr 3), att utskottet ansåge de för lagändringen åberopade skäl övertygande. Vad som till stöd för ett framställt avslagsyrkande anförts syntes utskottet ej tillräckligt vägande i jämförelse med de olägenheter, som genom befrielse från avgiftsplikt kunde vållas just dem, som komme i åtnjutande av sådan befrielse. Svarare ville det synas utskottet, som om skäl föreläge att påskynda en av pensionsstyrelsen ifrågasatt utredning, huruvida icke jämväl delägare i statens pensionskassor borde åläggas avgiftsplikt till den allmänna pensionsförsäkringen.

Vad ovan anförts mot ett undantagande från avgiftsplikt till den allmänna pensionsförsäkringen torde gälla även beträffande sjömännen, vilka ej sällan torde från sjömanstjänsten övergå till andra yrken. Styrelsen kan sålunda under alla omständigheter icke för sin del tillstyrka, att sjömännen befrias från delaktighet i den allmänna pensionsförsäkringen.

Beträffande den av motionärerna omnämnda uppfattningen, att sjöfolket i stor utsträckning underlåter att erlägga föreskrivna pensionsavgifter till den allmänna pensionsförsäkringen, må nämnas, att denna fråga sedan en tid varit föremål för utredning inom pensionsstyrelsen, men kan denna utredning ej avslutas förrän efter några månader. Skulle det genom utredningen visa sig, att sjömännen verkligen äro i mera framträdande grad försumliga med avgifternas erläggande, torde det naturligaste vara, att man söker råda bot härför genom särskilda åtgärder beträffande uppbörden av avgifterna. En utväg, som härvid borde tagas under öfvervägande, är att genom anlitan av rederierna söka ernå en effektivare inbetalning av de avgifter, som påförts sjömännen.

Det torde vara ostridigt, att den nuvarande allmänna pensionsförsäkringen icke är tillräcklig för åstadkommande av en effektiv sjömanspensionering eller pensionering över huvud. Styrelsen får emellertid erinra, att i det program för blivande ändringar i pensionsförsäkringslagen, som framlades i styrelsens framställning till Konungen den 21 januari 1918, berördes bland annat frågan om en förhöjning av pensionsavgifterna i samband med en mjukare anpassning efter inkomsten och en höjning av inkomstgränsen för den högsta pensionsavgiften jämte en omläggning av beräkningssättet för avgiftspensionerna m. m. Det må ock i samband härmed erinras om den i propositionen nr 126 till 1913 års riksdag uttalade uppfattningen, att det i den mån den allmänna pensionsförsäkringen icke visar sig räcka till för åstadkommande av en effektiv sjömanspensionering, skall finnas jämförelsevis lätt verkställbart att genomföra en lämplig tilläggs-pensionering för sjömän, vilken skulle kunna anknytas till den allmänna pensionsförsäkringen. Det torde böra bliva beroende på en blivande utredning, huruvida denna tilläggs-pensionering för sjömän skall kunna ombesörjas i direkt samband med den allmänna pensionsförsäkringen eller eventuellt bör överlåtas åt en särskild pensionsanstalt. Även om det senare alternativet väljes, torde, om det finnes lämpligt, en sådan anordning kunna träffas, att även de från pen-

sionsförsäkringsfonden utgående pensionerna utbetalas till pensionstagarna genom förmedling av den pensionsanstalt, som ombesörjer utdelandet av tilläggspensionerna.

En möjlighet att ordna sjömanspensioneringen är att anlita den med den allmänna pensionsförsäkringen förenade fri illiga pensionsförsäkringen. Därigenom skulle måhända ock kunna åstadkommas en minskning av de administrationskostnader, som en splittring av pensioneringen på särskilda anstalter medför.

Pensionsstyrelsen är, såsom ovan antytts, för närvarande sysselsatt med en utredning för revision av pensionsförsäkringslagen och kan icke nu inlåta sig på närmare detaljer, förrän utredningen slutförts.

De till styrelsens biträde förordnade sakkunniga hava förklarat sig instämma i vad styrelsen sålunda anfört.

Stockholm den 4 april 1919.

Adolf af Jochnick.

O. F. Enbom.

Föredragande.

Hugo Elliot.

Carl Broberg.

Karl Dickman.

Axel Telander.

Stockholm den 15 mars 1919.

Bilaga 2.

Till Riksdagens andra kammares tredje tillfälliga utskott.

Med föranledande av därom framställd begäran från Riksdagens andra kammares tredje tillfälliga utskott har Kungl. Maj:t anbefallt Kungl. Kommerskollegium att avgiva utlåtande över en inom andra kammaren väckt motion med hemställan om företagande av en allsidig utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömanspensionering.

I motiveringen för ifrågavarande hemställan hava motionärerna gjort vissa uttalanden angående dels den av sjömanshusen handhavda understödsutdelningen dels pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ävensom om sambandet mellan dessa bagge frågor. Kollegium finner så mycket mindre lämpligt att ingå på dessa spörsmål, som enligt vad motionärerna ock erinrat frågan om sjömanshusens organisation och jämväl understödsväsendet för närvarande är föremål för utredning av särskilda sakkunniga samt resultatet av denna utredning kan förväntas föreligga inom en nära framtid.

Vad angår motionärernas hemställan om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av en effektiv sjömanspensionering har kollegium redan förut vid olika tillfällen för Kungl. Maj:t framhållit vikten av denna frågas ordnande. Kollegium biträder därför i allo syftet med ifrågavarande hemställan.

Per G. Friberg.

C. E. Landberg.

W. Bagge.

Stockholm den 28 mars 1919.

Till Riksdagens andra kammares 3:dje tillfälliga utskott.

Genom nådigt beslut den 25 februari 1919 har Kungl. Maj:t på av utskottet gjord framställning anbefallt Socialstyrelsen att avgiva och till utskottet överlämna yttrande över inom Riksdagens andra kammare väckt motion, nr 275, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommandet av en effektiv sjömanspensionering.

Såsom yttrande i ärendet får Socialstyrelsen anföra följande.

Då Kungl. Maj:t genom remiss den 20 november 1909 uppdrog åt den dåvarande ålderdomsförsäkringskommittén, att vid fullgörandet av sitt uppdrag jämväl taga under övervägande den så kallade sjömanspensioneringskommitténs den 15 november 1904 avgivna förslag angående förbättrat pensioneringssätt för sjömän, hade denna senare fråga redan i mer än två årtionden stått på dagordningen i vårt land. Sälunda hade den äldre arbetarförsäkringskommittén den 28 juli 1888 avgivit förslag till bland annat särskild lagstiftning om sjöfolks försäkring för olycksfall i tjänsten, varjämte kommitténs förslag till ålderdomspensionering avsåg att omfatta befolkningen i dess beslut och sälunda jämväl sjömännen. Även nya arbetarförsäkringskommittén hade i sitt den 30 mars 1893 avgivna förslag till lag angående försäkring till beredande av pension vid varaktig oförmåga till arbete bland dem, som skulle underkastas försäkringen, upptagit jämväl besättningen å svenska fartyg.

I de regeringsförslag, som på grundval av de båda arbetarförsäkringskommittéernas betänkande vid skilda tillfällen under 1890-talet framlades i Riksdagen, hade dock med hänsyn till i främsta rummet de säregna förhållanden, under vilka sjömansyrket utövades, detta yrke undantagits från den ifrågasatta lagstiftningens tillämpning. Sjöfolket lämnades likaledes åsido i den vid 1901 års Riksdag genomförda lagstiftningen angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete.

Efter att till en början hava erinrat därom, att den allmänna pensionsförsäkringen vore avsedd att gälla även för sjöfolket, framhåller ålderdomsförsäkringskommittén (kommitténs betänkande del I, sid. 60—61) i fråga om särskilt sjömanspensioneringen bland annat, att det huvudsakliga, som syntes hava föranlett Kungl. Maj:t att ur tidigare lagförslag i ämnet utesluta denna näringsgrens utövare, nämligen svårigheten att av den utfå stadgade avgifter, i vida mindre grad kunde sägas gälla kommitténs eget förslag. De av sjömanspensioneringskommittén föreslagna pensionsbeloppen överstege visserligen i högsta klassen de av kommittén själv föreslagna pensionerna. Men till gengäld uppgingo de pensionsavgifter, som enligt kommitténs förslag skulle erläggas av de försäkrade, endast till en bråkdel av de utav sjömanspensioneringskommittén ifrågasatta.

»Kommittén har dessutom icke» — heter det vidare på samma ställe i motivering — »funnit några skäl tala för att särskilt för denna yrkesgrupp åvägbringa en mera gynnad ställning än för andra av försäkringen omfattande grupper, där ett motsvarande behov i många fall kan hava varit för handen».

I detta senare uttalande har man otivelaktigt att söka den egentliga orsaken, varför ålderdomsförsäkringskommittén funnit sig icke böra till särskild utredning upptaga frågan om sjöfolkets pensionering. I sin strävan att göra pensionsförsäkringen till *allmän* i detta ords bokstavliga mening och undvika utbrytningar därur för särskilda samhällsgruppers vidkommande har kommittén funnit sig nödsakad att betrakta redan bestående pensionsanordningar på ett och samma sätt, oavsett deras historiska och rättsliga ursprung.

Denna kommitténs uppfattning fick dock icke stå emotsagd. Särskilt gjorde kommerskollegium i sitt utlåtande den 31 december 1912 över ålderdomsförsäkringskommitténs förslag för sjöfolkets vidkommande bestämda invändningar mot en dylik generalisering. Vid besvarandet av frågan huruvida kommitténs förslag kunde anses innefatta en tillfredsställande lösning av sjöfolkets pensionering, framhöll sålunda kollegium till en början, att ett yrkande om en självständig sjömanspensionering utan samband med den allmänna pensionsförsäkringen sannolikt skulle medföra, att sjöfolket ännu en gång ställdes utanför och hänvisades att avvakta resultatet av nya utredningar. »Vid sådant förhållande» — heter det vidare i utlåtandet — »anser kollegium sig böra tillstyrka sjöfolkets pensionering i enlighet med huvudgrunderna i förslaget, dock under uttrycklig förutsättning att härigenom icke någon ändring sker i ovan omförmälda, för sjöfolket redan gjorda anordningar. Särskilt förutsätter kollegium i sådant hänseende, att vid beräkandet av det i 6 § omförmälda pensionstillägget avseende icke fästes å understöd eller pension sjömannen uppbär eller kommer att uppbära från ifrågavarande, redan bestående institutioner¹. Rätten till sådant understöd grundar sig, såsom närmare framgår av del III av kommitténs betänkande, väsentligen på avgifter, erlagda av sjöfolket, och pensionsrätten utgör i viss mån ett vederlag för en av sjöfolket tidigare innehavd förmån. Skulle det emellertid icke befinnas lämpligt eller möjligt att inom den föreslagna pensionsförsäkringens ram bereda sjöfolket en dylik gynnad ställning, vill kollegium för sin del bestämt uttala sig för att sjöfolket undantages från den allmänna pensionsförsäkringen och i stället göres till föremål för en speciell, efter yrkets säregna förhållanden anpassad lagstiftning. Det synes kollegium naturligast, att under sådana förhållanden denna senare lagstiftning bygger vidare på grund, som redan förefinnes, och att särskilt handelsflottans pensionsanstalt omskapas till bärare av det svenska sjöfolkets invaliditets- och ålderdomsförsäkring».

De synpunkter, kommerskollegium här antört, vunno ock beaktande vid föredragningen inför Kungl. Maj:t av förslaget till den allmänna pensionsförsäkringen. Sålunda anförde härvid föredragande departementschefen bland annat, att han för sin del icke kunde anse frågan om sjöfolkets pensionering vara på ett fullt tillfredsställande sätt löst genom kommitténs förslag. Uppenbart syntes vara, att sjöfolket borde i vida större utsträckning än åtskilliga andra

¹ Syftar på sjömanshusen och handelsflottans pensionsanstalt.

grupper av medborgare kunna erlägga högre avgifter för att erhålla en rikare pension än som kunde vinnas för de avgifter, vilka kunde ifrågasättas för en allmän folkförsäkring. Jämväl bidrag från rederierna borde till en sjömanspensionering kunna påräknas. En del samlade fonder torde också kunna för detta ändamål disponeras. Beaktas borde även, att en tidigare pensionsålder sannolikt vore påkallad för sjömanen och att vissa svårigheter torde förefinnas med det av ålderdomsförsäkringskommittén föreslagna sättet för avgifternas erläggande, särskilt för de i utrikes sjöfart anställda.

Emellertid måste å andra sidan — framhöll vidare departementschefen — uppmärksammas, att ett undantag i förevarande hänseende av sjöfolket mötte vissa praktiska svårigheter. Särskilt torde knappast vara möjligt att låta undantaget omfatta andra än å sjömanshus inskrivna. Vidare vore uppenbart, att det torde taga åtskillig tid, innan ett förslag om särskild sjömanspensionering kunde framläggas.

Vid slutligt överbäggande av frågan hade därför departementschefen kommit till den uppfattning, att sjöfolket vore bäst betjänat med att icke utbrytas ur den allmänna försäkringen. Emellertid uttalade departementschefen tillika, att frågan om förbättrade pensioner för sjömännen snarast borde återupptagas till förnyat och slutligt överbäggande, vartill departementschefen i sin mån ville medverka.

Även Riksdagen har i frågan om sjöfolkets pensionering uttalat en liknande uppfattning. I anledning av en vid 1915 års Riksdag inom 2:dra kammaren väckt motion (Nr 142) angående utredning rörande omorganisation av rikets sjömanshus framhöll sålunda Riksdagen i skrivelse till Konungen den 29 maj 1915 beträffande det av motionären framkastade förslaget att på sjömanshusens understödsverksamhet uppbygga en effektiv sjömanspensionering, att man enligt Riksdagens uppfattning icke borde slå sig till ro med de dittills gjorda försöken att åstadkomma en tillfredsställande sjömanspensionering. Den allmänna pensionsförsäkringen vore visserligen icke så värdelös för sjömännen, som de själva syntes uppfatta densamma. Det förefölle emellertid, som om något mera skulle kunna åstadkommas till förbättrande av sjöfolkets pensionsförhållanden, möjligen genom att sammanföra eller bringa till samverkan och utveckla den allmänna pensionsförsäkringen, handelsflottans pensionsanstalts verksamhet samt sjömanshusens understödsverksamhet.

Av vad sålunda anförts, torde framgå, att frågan om sjöfolkets pensionering icke ansetts tillfredsställande eller slutgiltigt löst genom den allmänna pensionsförsäkringen. Vid sådant förhållande och då styrelsen veterligt denna fråga icke under tiden upptagits till behandling, vill styrelsen för sin del tillstyrka, att den av motionärerna ifrågasatta utredningen kommer till stånd.

Att här angiva några riktlinjer för utredningen kan uppenbarligen icke komma i fråga. Huvudsaken är, att utredningen göres fullt allsidig och med nödig hänsyn till redan bestående förhållanden, och vill styrelsen i sådant hänseende särskilt framhålla följande.

En förbättrad sjömanspensionering synes kunna åvägbringas på i huvudsak tvenne olika vägar. Motionärerna synas närmast hava tänkt sig en sådan anordning, att sjöfolket, eller snarare den del därav, som sysselsättes i utrikes och med denna jämförlig inrikes sjöfart skulle helt och hållet utbrytas från den allmänna

pensionsförsäkringen och göras till föremål för en särskild pensionslagstiftning med sjömanshusen som lokala och handelsflottans pensionsanstalt som centralorgan. Emellertid synes även en sådan anordning vara möjlig, att sjöfolket för framtiden kvarstår inom den allmänna pensionsförsäkringens ram men att för dess räkning och på grundval av redan bestående anordningar skapas en särskild tilläggs pensionering utgående efter speciella, för sjöfolket direkt avpassade bestämmelser.

Vilkendera av dessa vägar, som säkrast och bäst leder till det åsyftade målet, kan givetvis endast den blivande utredningen utvisa. Styrelsen utgår därför ifrån, att utredningen göres fullt förutsättningslös och sålunda icke på förhand begränsas genom den år 1918 vidtagna ändringen i 5 § av lagen om allmän pensionsförsäkring, varigenom den tidigare bestående möjligheten till utbrytning ur den allmänna pensionsförsäkringen av enskilda samhällsgrupper eller företag blivit stängd. Hälre än att för den enhetliga pensioneringens skull offra något av sjöfolkets berättigade intressen, bör man enligt Styrelsens mening, därest detta visar sig nödigt skrida till uppbyggande av ett självständigt, efter sjöfartsnäringsens säregna förhållanden avpassat pensioneringssystem.

Slutligen vill Styrelsen framhålla att särskilt den av sjömanshusen i riket utövade understödsverksamheten möjligen kan komma att beröras av en blivande obligatorisk sjukförsäkring, därest nämligen denna försäkring kommer att omfatta jämväl sjöfolket.

I detta ärendes slutliga handläggning hava deltagit t. jf. generaldirektören Huss, byråchefen Andersson, t. jf. byråchefen Bergström och byråassistenten Eggert.

GUNNAR HUSS.

Theofil Andersson.

Bilaga 4.

Till Andra Kammarans tredje tillfälliga utskott.

I skrivelse till handelsflottans pensionsanstalt av den 18 innevarande februari har utskottet lämnat anstalten tillfälle att inkomma med yttrande över en inom riksdagens andra kammare väckt motion om åstadkommande av en allsidig utredning för åvägabringande av en effektiv sjömanspensionering; och får anstaltens direktion med anledning härav anföra, att direktionen, som är i tillfälle vitsorda otillräckligheten av de för närvarande från anstalten utgående pensionerna, givetvis ej har något att erinra mot åstadkommande av utredning i det i motionen angivna syftet. Stockholm den 27 februari 1919.

Jacob Setterwall.

C. O. Olsen.

Per G. Friberg.

Nils Erdmann.

*Bilaga 5.**Till Andra Kammarens tillfälliga utskott nr 3.*

Sveriges Fartygsbefälsförening, som blivit satt i tillfälle att till utskottet inkomma med yttrande över Hrr Thores och Olssons i Kullenbergstorp vid innevarande riksdag väckta motion om åtgärder för åstadkommande av en effektiv sjömanspensionering, anhåller härmed vördsamt att i saken få anföra följande:

Frågan om en i någon mån betryggande ålderdomsförsörjning är givetvis för sjöfolket av synnerlig betydelse, så mycket mera som nedsättning av arbetsförmågan inom vårt yrke på grund av dess ansträngande beskaffenhet och de yttre förhållanden, under vilka det utföres, i regeln inträder tidigare än inom de flesta andra yrken. Detta gäller såväl för befäl som för manskap, och inom befälskretsar har en tillfredsställande lösning av pensionsfrågan länge framstått såsom ett ivrigt åtrått önskemål. Att de understödsinstitutioner, som för närvarande finnes. Handelsflottans pensionsanstalt, Sjömanshusen och den allmänna ålderdomsförsäkringen, icke på långt när förmå att fylla denna uppgift är allmänt erkänt. Den förstnämndes tillgångar äro för sitt ändamål alldeles otillräckliga även med de anspråkslösa pensionsbelopp, som i 1864 års reglemente bestämdes, vilka redan då voro knappt tillräckliga och numera genom penningvärdets fall och de ytterligt stegrade levnadskostnaderna blivit reducerade till en liten bråkdel av vad som rimligtvis bör fastslas såsom minimum för en effektiv ålderdomsförsörjning, vartill kommer, att anstalten ej ens förmår att till alla pensionsberättigade utbetala dessa belopp. Även de gratial och understöd, som från sjömanshusen utbetalas kunna endast i ringa mån tillgodose behovet av ålderdomshjälp för uttjänade sjömän, och enahanda är förhållandet med den allmänna ålderdomsförsäkringen. Pensionsbeloppen äro för små och pensionsåldern alldeles för hög.

Att fartygsbefälet under sådana förhållanden med odelad tillfredsställelse hälsar varje uppslag som kan leda till en mera tillfredsställande anordning av sjömanspensioneringen, är självfallet, och Befälsföreningen finner sig därför kunna uttala sin obetingade anslutning till motionens syfte.

I fråga om den lämpligaste formen för en omläggning och förbättring av sjömanspensioneringen anser Föreningen ännu för tidigt att mera ingående yttra sig, men vill dock uttala sin inslutning till motionärernas uppfattning så till vida, att den anser de avgifter, som av sjöfarten till sjömanshusen utbetalas, hyrespenningar och tonavgifter, helt och hållet eller åtminstone i största möjliga omfattning böra komma den direkta sjömanspensioneringen till godo. Huruvida och i vad mån sjömanshusens övriga tillgångar kunna och böra för detta ändamål anlitas, därom anser sig Föreningen för närvarande icke kunna göra något annat uttalande, än att en ömsesidigt kompletterande samverkan mellan en blivande sjömanspensionsanstalt och sjömanshusens understödsverksamhet i alla händelser synes vara önskelig.

Motionärerna anse, att vid pensioneringens ordnande pensionsrätt bör medgivas även åt sjöfolk i sådan inrikesfart, som är med utrikesfart jämförlig. En sådan begränsning torde nog vara berättigad i fråga om manskapet, som ju delvis består av personer, som icke kunna räknas som yrkesmän, ehuru kontrollen av pensionsberättigandet nog blir vansklig utan obligatorisk mönstring, men i fråga om det examinerade befälet ställer sig förhållandet annorlunda. Detta har för erhållande av befälhavare- och styrmansbrev lått fullgöra fullkomligt samma teoretiska och praktiska prestanda som det i utrikes fart anställda, och det synes Föreningen att detta bör vara grundläggande för pensionsberättigandet mera än arten av den anställning som kunnat erhållas efter vunnen befälskompetens. Ej heller är den möjligheten utesluten, att saknaden av pensionsrätt i vissa fall skulle menligt inverka på rekryteringen av inrikesflottans examinerade befäl. Föreningen anser därför att vid en eventuell omläggning av sjömanspensioneringen pensionsrätt bör medgivas för allt i inrikes fart anställt examinerat fartygsbefäl.

Med stöd av vad ovan anförts och i förhoppning att, då saken längre framskridit, bliva satt i tillfälle att i fråga om formen för pensioneringens ordnande göra ett mera ingående uttalande, vill Sveriges Fartygsbefälsförening nu avgiva uttryck åt sin önskan, att utskottet måtte tillstyrka den av motionärerna föreslagna utredningen.

Stockholm den 14 april 1919.

Sveriges Fartygsbefälsförening
N. Larsson.

Bilaga 6.

Till Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott, Stockholm.

Ångfartygsbefälhavare-Sällskapet har från Andra Kammarens 3:dje tillfälliga utskott erhållit en skrivelse, vari begäres Sällskapets yttrande, med anledning av herrar Alex. Thores och Olof Olssons motion om skrivelse till Kungl. Maj:t, angående åstadkommande av en effektiv sjömanspensionering.

Med anledning härav får Styrelsen å Sällskapets vägnar i korthet lämna det uttalande, att Sällskapet på det allra livligaste vill tillstyrka denna motion, under uttalande av det önskemål, att denna för våra svenska sjömän så vitala fråga snarast möjligt på ett tillfredställande sätt må erhålla sin lösning, enligt Sällskapets förmenande huvudsakligast baserad på sjöfolkets egna inbetalningar och hjälp till dessa från Staten.

Under förhoppning, att sjömanspensioneringen icke ånyo strandar på motionärernas uppfattning angående sjömanshuskassorna, vill styrelsen särskilt framhålla det berättigade uti, att sjömän, tillhörande den inrikes kustfarten, var till böra räknas alla passagerarefartyg i kanaler och i skärgårdar, icke måtte bli förbigångna vid pensionens utdelande, icke minst med tanke på, att detta sjö-

folk i allmänhet uppbär mindre avlöning än den utrikes sjöfartens utöware, och att en stor del av dem under en lång följd av år troget stannat kvar på sina platser ombord.

Stockholm den 7 mars 1909.

För Ångfartygsbefälhavare-Sällskapet
Dess Styrelse
B. v. Sydow.

Bilaga 7.

*Till Andra kammarens tredje tillfälliga utskott,
Stockholm.*

Anmodade att yttra oss över en i Andra kammaren av hrr Thore och Olsson i Kullenbergstorp väckt motion nr 275, rörande utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömanspensionering, anhålla vi att få anföra:

Frågan om en fördelaktigare pensionering av sjöfolket än den nu gällande är ett gammalt önskemål från sjöfolkets sida. Den pension Handelsflottans pensionsanstalt har tillfälle att ge är dels till sitt belopp — i de fall pension kan utgå — alldeles för låg, och dels kunna på långt när icke alla behövande sjömän ens komma i åtnjutande av pension från nämnda anstalt. Särskilt genom det senare förhållandet kan ej heller fördelningen av pensionerna helt fritagas från anklagelsen, att mannamån utövas.

Den allmänna folkpensioneringen, vilken som bekant även omfattar sjöfolket, är heller icke så organisatoriskt byggd, att den kan sägas tillförsäkra sjöfolket en pension på ålderns och arbetsoförbetens dagar, som svarar mot vad andra ifråga om sociala villkor likställda medborgargrupper tillförsäkras. Inkasseringen av pensionsavgifterna är som känt så lösligt organiserad, att en så stor kår som sjöfolket säkerligen till sin stora massa icke inbetalar pensionsavgifterna. Sjöfolkets pensionsförhållanden kunna således icke anses vara tillfredsställande.

Beträffande herrar Thores och Olssons i Kullenbergstorp motion anse vi oss böra tillstyrka bifall till av motionärerna begärd utredning utan att på något sätt därmed vilja yttra oss rörande motionens motivering. Utredningen bör i så måtto ske förutsättningslöst, att olika sätt att lösa sjöfolkets pensionsfråga upptagas till behandling under utredningsarbetet. En utredning rörande denna fråga anses bland sjöfolket vara storligen av behovet påkallad.

Göteborg den 27 mars 1919.

För Svenska Eldareunionen
Algot Törnkvist.
Ordf.

*Bilaga 8.**Till Riksdagens Andra Kammaras tredje tillfälliga utskott,**Stockholm.*

Sedan vi nu satts i tillfälle taga del av den vid årets riksdag av hrr Alex. Thore och Olof Olsson väckta motionen om skrivelse till Kungl. Maj:t om företagande av en utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömanspensionering, vilja vi anföra följande:

Den personal av sjöfolket vår organisation företräder intager i stort sett en helt annan ställning i förhållande till en sjömanspensionering grundad på hittillsvarande principer — ålders- och tjänstetidsberäkning — samt hyresavgifts erläggande som villkor för pension, än vad fallet är för de högre grupperna av sjöfolket: befäl och underbefäl.

Utgående ifrån en fixerad åldersgräns av t. ex. 60 år, har den del av sjöfolket vi representera synnerligen små utsikter att uppnå denna ålder och sålunda komma i tillfälle att få denna fördel i form av pension av de inbetalta hyresavgifterna. Arbetsförhållandena i sin helhet, framför allt arbetets tunga och hälsofarliga karaktär, samt icke minst de ohygieniska bostadsförhållandena draga försorg om, att sjömännen av lägre grad i flesta fall icke uppnå denna ålder och i följd därav gå miste om pensionen. Kommer så härtill, att änkor och barn efter sjömän skola undantagas från rätt till pension, ställer sig saken än mera ofördelaktig och gör, att våra medlemmar ställa sig skeptiska till hela frågan. Konsekvensen kommer under alla omständigheter att bli den, att manskapets inbetalta pensionsavgifter i stort sett torde komma dem till godo, som leva under mera hygieniska förhållanden samt äro mindre utsatta för ansträngande och kraftnedbrytande arbete. Härtill äro vi nödsakade att påpeka, att sjöfolket av manskapsgrad i stor utsträckning förr eller senare lämna de svenska fartygen för att taga anställning på utländska fartyg.

Detta senare förhållande kommer icke att ändras även om en effektiv sjömanspensionering genomföres.

Vi vilja dock icke ställa oss avvisande till frågans utredning, då en sådan kan uppdaga nya vägar och principer för en verkligt effektiv och kanske till och med rättvis sjömanspensionering, och samtycka vi till motionens syfte.

Göteborg den 13. 3. 1919

för

*Svenska Sjömans-Unionen.**Erhard Griph.*

Bil. 9.

Till Andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

I anledning av Eder skrivelse den 18 februari 1919, varmed Ni överlämnat ett exemplar av en utav herrar Thore och Olsson i Kullenbergstorp vid innevarande riksdag väckt motion, II K. nr 275, angående åstadkommandet av en effektiv sjömanspensionering, får Direktionen anföra följande.

Vid 1915 års riksdag väckte herr Thore jämte herr Hellberg i Ljungskile i andra kammaren en motion, vilken utmynnade i en hemställan, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning till en omorganisation av rikets sjömanshus, i syfta att dessa institutioners uppgift såsom statsförvaltande verk och såsom understöds-kassor för sjöfolket på ett ändamålsenligare sätt än vad dittills skett måtte tillvaratagas.

Med bifall till denna motion beslöt riksdagen en skrivelse till Kungl. Maj:t i vilken hemställdes, att Kungl. Maj:t täcktes verkställa utredning rörande sjömanshusen i riket, i syfte att dessa institutioner på ett ändamålsenligare sätt, än dittills skett, måtte komma att tillvarataga sjöfolkets intressen.

Innan den utredning, Kungl. Maj:t i anledning härav lät igångsätta och vars allmänna drag enligt herr Thores utsago sedan någon tid legat färdiga, ännu framkommit i slutgiltigt skick, har herr Thore tillsammans med herr Olof Olsson i Kullenbergstorp vid innevarande riksdag väckt den av utskottet till Direktionen remitterade motionen, däri hemställt, att Kungl. Maj:t snarast måtte företaga en allsidig utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömanspensionering.

Vad herr Thore till stöd för sistnämnda motion anført skiljer sig väsentligt från de yttranden han hade i sin förra motion och är ägnat att föregripa den i anledning av denna företagna utredningen.

I sin förra motion yttrade herr Thore bland annat: Det stort tillämnade sjömanspensioneringskommittébetänkandet av år 1904 hade dittills resulterat i så gott som ingenting. Handelsflottans pensionsanstalt förmådde endast ofullständigt fylla sin uppgift. Till den allmänna pensionsförsäkringen finge sjöfolket liksom andra medborgare betala sina avgifter, men denna försäkring vore icke lämpligen anpassad för sjöfolkets yrkesklass. Av de stora bidrag, staten och även kommunerna numera lämnade till de allmänna sjukkassorna, torde säkerligen endast en försvinnande del komma sjöfolket till godo. Över huvud vore sjömanshuskassorna de institutioner, som trots sina stora avbränningar och bristfälliga organisation lämnade uttjänt sjöfolk, deras behövande änkor och minderåriga barn de värdefullaste understöden. — — Inkomsterna till sjömanshusen genom avkastningen av fonder, ton- och hyresavgifter samt bötesmedel borde, med skäligt avdrag till statsverket för arbetet med dessa inkomsters inkassering, bokföring och distribuering, tillfalla understöds-kassorna. Verksamheten i statsverkets tjänst borde bekostas med statsmedel.

Nu säger herr Thore — efter att hava förmått att 1917 års sjömanshus-kommitterade funnit 75 % av sjömanshusens arbetsuppgifter vara av statlig natur och alltså böra bekostas av statsverket, samt att statsverkets förvaltningsbi-

drag till sjömanshusen, sedan tjänstemännen kommit i åtnjutande av krigstidstillägg och krigstidshjälp enligt samma grunder som statens befattningshavare och ökade omkostnader även på andra håll inträtt, av kommitterade för innevarande år beräknats till 265,000 kronor — att det icke funnes någon anledning antaga, att staten vore villig bidraga med 75 % av omkostnaderna för en institution, där den ekonomiska skötseln fortginge så okontrollerad som vid sjömanshusen. Vidare säger herr Thore, att den av honom förut förordade understödsverksamheten från sjömanshusen av sjömännen betraktades som en ineffektiv åtgärd och överhuvud icke ägnad att lösa det särskilt för de äldre yrkesmännen vitala spörsmålet: tryggad ålderdom.

Mot vad herr Thore sålunda nu anfört får Direktionen invända följande:

Om staten vore betänkt på att övertaga kostnaderna för sjömanshusens förvaltning till den del de motsvarades av vid dem för statens räkning utfört arbete, så finnes ingen anledning antaga, att staten skulle dra sig för sådana kostnader som krigstidstillägg åt tjänstemännen, vilket de senaste riksdagarna visat sig benägna att i stor utsträckning bevi ja. Man får väl tvärtom antaga, att, sedan det arbete, som för statens räkning utföres vid sjömanshusen, blivit vederbörligen uppskattat, staten skall befinnas villig påtaga sig den häremot svarande fulla kostnaden.

I fråga om kontrollen över sjömanshusens verksamhet vill Direktionen erinra om, att omkostnadsstat för varje sjömanshus årligen uppgöres och tillställs Kungl. Kommerskollegium, samt att förvaltningen årligen granskas av tre revisorer, av vilka en utses av magistraten.

Gentemot det i sjöfolkets mun lagda omdömet, att sjömanshusens understödsverksamhet vore ineffektiv, vill Direktionen framhålla, att, enligt ett av herr Thore i hans nu ifrågavarande motion relaterat yttrande av finansministern, icke heller de från handel-flottans pensionsanstalt utgående pensionerna äro avsedda att bereda full försörjning och därmed en tryggad ålderdom åt sjöfolket. Pensionssökande hos anstalten kan icke vara säker om att, när han är berättigad till pension, erhålla sådan. Det beror på, om tillräckligt antal pensionsrum äro lediga och i vissa fall på lotning.

Under sådana förhållanden kan ifrågasättas, vilket understöd som är mera värdefullt, en så beskaffad pension eller det understöd sjömanshusen lämna nämligen omedelbar hjälp åt den som befinner vara i behov därav. Snar hjälp är dubbel hjälp och understödsbeloppen äro, åtminstone vad Stockholms sjömanshus beträffar, icke så föraktliga. För det icke obetydliga antal sjömän, vilka tillika kunna erhålla understöd från den vid detta sjömanshus fästade Stockholms nationalkassa, den icke enda i sitt slag, äro understöden större än de pensioner, de eventuellt erhålla från handelsflottans pensionsanstalt och för övriga kategorier av sjöfolket överstiga understöden i många fall pensionerna från nämnda anstalt. Därtill kommer möjligheten för Direktionen att bereda somliga sökande understöd från de under Direktionens förvaltning stående donationer. Hade sjömanshusen kunnat beräkna hyresavgifter för de stora avlöningsbelopp, sjömännen under krigsåren uppburit i form av krigs- och dyrtidstillägg, och icke, såsom skett, endast på grundavlöningen, vilken för närvarande icke är nämnvärt större än före år 1915, hade understödsbeloppen under denna för understödstagarna så beprövande tid kunnat betydligt höjas.

Att märka är, att sjömanshusens understödsverksamhet omfattar även änkor och barn efter sjöfolk.

Ifrågavarande understödsverksamhet har snart 200-årig hävd för sig. År 1730 inrättades nämligen i Stockholm en så kallad »låda» eller kassa, till vilken medel sammanskötos av sjömännen själva och vars ändamål var att bereda handelsjöfolket tillfälle till behövt understöd. Bestämmelser härom infördes i 1748 års kofferdireglemente och fortplantades i följande sjömanshusreglementen.

Sjömanshusen äro den primära institutionen. Där utarbetas de uppgifter om sjöfolkets sjötid, som uteslutande ligga till grund för de av Handelsflottans pensionsanstalt beviljade ansökningarna, varjämte sjömanshusen i landsorten utbetala de sålunda beviljade pensionsbeloppen. Sjömanshusen understödja alltså pensionsanstaltens arbete och kunna icke, som herr Thore velat göra gällande, betraktas såsom konkurrenser till anstalten.

Det är Direktionens bestämda åsikt, att vid sidan av en blivande sjöfolkpensionering sjömanshusens på behovsprincipen grundade understödsverksamhet bör fortfara.

Under uttalande av den förhoppningen, att en ny utredning i ämnet måtte leda till ett definitivt resultat och en lycklig lösning av den på dagordningen så länge stående frågan om sjöfolkets pensionering, får Direktionen hemställa, att utskottet måtte tillstyrka bifall till herrar Thores och Olssons ifrågavarande motion. Stockholm den 10 mars 1919.

På Stockholms sjömanshus' direktion's vägnar:

J. W. Broman.

F. W. Funch.

Bilaga 10.

Till Riksdagens andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Enligt skrivelse av den 18 nästlidne februari har utskottet lämnat sjömanshusdirektionen i Göteborg tillfälle att till utskottet inkomma med yttrande över en av herrar Thore och Olsson i Kullenbergstorp väckt motion Nr 275 om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommandet av en effektiv sjömanspensionering, och får direktionen dels meddela, att ombudsmannen vid sjömanshuset R. Bråkenhielm i egenskap av ledamot av den i motionen omfördälda 1917 års sjömanshuskommitté, anhållit att beträffande ett yttrande i motionen få anmärka, att visserligen vitt skilda åsikter angående sjömanshusens organisation och verksamhet råda inom kommittén, men att denna skiljaktighet representeras endast av herr Thore under det kommitténs övriga ledamöter äro fullt eniga om det förslag, vari kommitténs utlåtande utmynnar, dels för egen del med anledning av motionens innehåll anföra följande:

I motionen uttalas bland annat, att man ideligen vid överbäggande av frågan om en förbättrad pensionering för sjöfolket stöter på sjömanshusen och den därifrån utgående understödsverksamheten. Att så är förhållandet eller med andra ord, att i motioner och förslag, som beröra pensioneringsfrågan, även tagits sikte på sjömanshusens understödsverksamhet finner sin förklaring däri, att förelagsetällarne räknat med att för sjöfolkets pensionering skulle få förfogas

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 12 saml. 2 avd. 18 häft. (Nr 20.) 3

över sjömanshusens fonder, utan hänsyn till de särskilda förhållanden, under vilka dessa fonder tillkommit och de ändamål, de hittills varit avsedda att tillgodose. Denna strävan har säkerligen utgjort ett väsensligt hinder för en tillfredsställande lösning av pensioneringsfrågan i stället för att underlätta densamma.

En rationell lösning av pensioneringsfrågan bör innebära, att viss tids tjänst till sjös under förhållanden, som enligt givna bestämmelser böra grundläggas rätt till pension, skall vid viss uppnådd levnadsålder medföra pension, oavsett vederbörandes ekonomiska förhållanden. Förutsättning bör också vara, att under tjänstetiden inbetalningar successivt skett av pensionsavgifter, utgående från de tjänstgörandes avlöningar och annorledes, som kan finnas lämpligt, och att till förfogande för pensioneringen stå fonder som för ändamålet bildas av inflytande avgifter och med bidrag av andra tillgängliga medel. Det är uppenbarligen för att lägga grunden till sådana fonder man önskar taga i anspråk sjömanshusens under årens lopp samlade medelstillgångar. Men beträffande dessa tillgångar håller sjömanshusdirektionen före, att det vore en orättvisa, i fall desamma skulle frånhändas sjömanshusen och de kategorier av sjömän samt deras änkor och barn, vilka för närvarande åtnjuta förmånen av deras avkastning genom den av sjömanshusen bedrivna understödsverksamheten.

Särskild uppmärksamhet tilldrager sig med avseende härå uttalandet i föreliggande motion därom, att enligt motionärernas mening av skäl, som de angivit, den ifrågasatta sjömanspensioneringen tillsvidare borde omfatta endast sjömännen själva men ej sjömäns änkor och oförsörjda barn. Ovannämnda understödsverksamhet omfattar till mycket stor del just dessa änkor och oförsörjda barn, och det torde vara ganska säkert, att behovet av hjälp åt dem kommer att framdeles bli väl så stort som hittills. Man bör därför ej utgå ifrån, såsom motionärerna uttala, att en viss del av de fonder, som nu tillhöra de lokala sjömanshuskassorna, borde tilläggas pensionsfonden. Fastmera torde det böra från begynnelsen fastslås, att denna fond bör på annat sätt åstadkommas och sjömanshusens fonder oförminskade bibehållas för därmed avsedda ändamål, desto hållre som sjömanshusens för understödsverksamheten disponibla inkomster komme att minskas, då sjöfolkets egna bidrag till desamma möjligen skulle anses böra om ej helt och hållet bortfalla så dock väsentligt reduceras och det mesta av dessa bidrag i stället ingå till pensioneringen.

Sjömanshusdirektionen har ansett sig böra framhålla dessa synpunkter men däremot funnit sig ej böra i detta sammanhang bemöta motionärernas anmärkning mot sjömanshusens administrativa och ekonomiska förvaltning eller i övrigt på frågans nuvarande läge göra annat uttalande, än att direktionen lika med motionärerna anser åstadkommandet av en effektiv sjömanspensionering vara ett samhällsintresse av stor vikt, och att direktionen på den grund tillstyrker, att bifall till motionen måtte förordas.

Göteborg den 11 mars 1919.

På Sjömanshusdirektionens vägnar.

F. Sternhagen.

Ordförande.

Johan J:son Borrie.

*Bilaga 11.**Till Riksdagens andra kammarens tredje tillfälliga utskott, Stockholm.*

I anledning av utskottets skrivelse av den 18 nästlidne februari får direktionen för sjömanshuset i Malmö härmed avgiva yttrande över herrar Thores och Olssons i Kullenbergstorps motion angående en allsidig utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömanspensionering.

Envar, som är intresserad för vårt lands sjöfart och de frågor, som därmed äga samband, måste instämma i motionärernas uttalande, att realiserandet av en effektiv sjömanspensionering är ett samhällsintresse av stor vikt, och direktionen får för sin del på sådan grund tillstyrka bifall till motionsyrkandet om föranstaltande av en allsidig utredning i den föreliggande frågan.

Däremot kan direktionen icke i allo dela de synpunkter, från vilka motionärerna utgått, samt de linjer, efter vilka de tänkt sig, att pensioneringen av våra sjömän bör ordnas.

Motionärerna hava uti de inledande betraktelserna i motionen framhållit, att, då spørsmålet om sjömanshusens organisation numera bringats i ett sådant läge, att frågan under närmaste tiden måste upptagas till avgörande, tiden nu är mogen att direkt skrida till realiserande av sjömanspensioneringen. Och uti det referat, motionärerna lämnat över vad som förekommit beträffande sjömanshusens organisationsfråga, kommer till synes den meningen, att det vore synnerligen angeläget, att staten snarast tager hand om sjömanshusens fonder och förklarar dem under en eller flera centralkassor, för att sjömännen skola erhålla »behörig valuta för de medel, som för deras räkning inbetalas till sjömanshusen». Vad sjömanshuset i Malmö beträffar, så förhåller detta ingalunda sjömännen sådan valuta. Hysesavgifter och understöd under de sista 20 åren vid härvarande sjömanshus hava uppgått, de förstnämnda till kr. 124,680:—, och de sistnämnda till betydligt högre belopp, nämligen icke mindre än kr. 179,328:—

Och gent emot den sympati, som motionärerna tydligen hysa för planerna på centralisationen av sjömanshusens fonder, så må här erinras, att sjömanshusdirektionerna i sina resp. distrikt hava det företrädet framför större centrala institutioner såsom understödsutdelare, att de givetvis äro i besittning av mera ingående personkännedom och därför med större säkerhet kunna bedöma, i vilka fall behov av understöd förefinnes.

I fortsättningen av den motionen inledande betraktelsen uttala sig motionärerna för, att den på direkta inbetalningar av de försäkrade grundade pensioneringen tills vidare bör omfatta endast sjömännen själva. Utan att vilja intaga ställning till detta spørsmål vill direktionen dock framhålla angelägenheten av, att, om en delning av sjömanshusens fonder skall äga rum, i syfte att en del avsättes till pensionering av sjömän, och en del skall av sjömanshusen behållas för understöd av änkor och barn efter sjömän, en sådan uppdelning må ske efter de olika kategoriernas av understödstagare förhållande till varandra. I samband härmed återopas, hurusom sjömanshuset i Malmö under 1918 lämnat understöd åt icke mindre än 130 änkor med kr. 8,390:—, 8 barn med kr. 420:— samt åt 73 sjömän med kr. 4,445:—

Det är under framhållande av dessa, från motionärernas skilda meningar, som direktionen uttalar sig för önskvärdheten av en allsidig, förutsättningslös utredning i syfte att åstadkomma en effektiv sjömanspensionering.

Malmö den 13 mars 1919.

Å Sjömanshusdirektionens vägnar:

John Lundwall.

Ordförande.

Arvid Törnblom.